

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Кафедра мовної підготовки іноземних громадян

Ministry of Education and Science of Ukraine
Sumy State University
Department of Language Training of Foreign Citizens

МАТЕРІАЛИ

**IV Всеукраїнської науково-практичної студентської
онлайн-конференції
«Наукова спільнота студентів XXI століття»
7–8 квітня 2021 року**

**IV All-Ukrainian Scientific-Practical Student Online
Conference
«Scientific Community of Students of the 21st Century»
April 7–8, 2021**

Суми
Сумський державний університет
2021

СЕКЦІЯ 1
СУЧАСНА МОЛОДЬ У КОНТЕКСТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО
СУСПІЛЬСТВА :
НОВІ МОЖЛИВОСТІ, НОВІ ПРОБЛЕМИ

Кунградбаєв Кайрат Азамат Улі,
студент гр. МЦМ-019
Біденко Л. В.

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ НАВЧАЛЬНИХ
РЕСУРСІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ
МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Постановка проблеми. Інформатизація навчального процесу під час вивчення української мови іноземними громадянами залишається пріоритетним напрямом у сфері лінгвістичного навчання. Відповідно до цього відбуваються значні зміни в організації форм навчання, способах подачі та структуруванні матеріалу, форм контролю і взаємодії викладача і студента.

Для створення якісного сучасного методичного забезпечення навчання української мови як іноземної необхідне подальше дослідження дидактичних можливостей сучасних електронних навчальних ресурсів, структури і змісту курсів дистанційного та змішаного навчання.

Аналіз досліджень. Класична методична наука розглядає навчальні електронні навчальні ресурси і як самостійний метод навчання, і як цілісну систему наукової організації навчального процесу, і як нову педагогічну систему, що активно впроваджується в поступово заміщує традиційне навчання. Ми поділяємо думку лінгводидактів і теж вважаємо, що навчальні методичні інтернет-технології можливо органічно інтегрувати в інші методи, що робить їх більш ефективними.

Аналіз наукової та дидактичної літератури показує, що зараз також є актуальним вивчення психолого-педагогічних аспектів використання електронних ресурсів (М. І. Желдак, І. В. Роберт); дослідження фундаментальних основ теорії педагогічної системи та інноваційних процесів (О. І. Богданов, В. І. Загвязинський, М. І. Махмутов і ін.). Застосуванню інтернет-технологій у процесі навчання мови іноземними громадянами присвячено роботи О. М. Горошкиної, Н. О. Гуляєвої, Г. І. Пашкової, М. М. Починкової, О. М. Семенов, Л. И. Синельникової, С. С. Флорова та ін.

У зв'язку з цим вважаємо важливим і доцільним вирішення задач щодо осмислення, створення і включення у навчальний процес нових засобів, а саме різноманітних електронних ресурсів, та шляхом аналізу набутої інформації

удосконалення методичної теорії, яка буде застосована відповідно до нових умов навчання, що стрімко змінюються.

Мета статті – описати досвід застосування і можливості електронних ресурсів у процесі навчання української мови як іноземної на початковому етапі студентів нефілологічних спеціальностей.

Вклад основного матеріалу. У сучасній методиці виокремлюються дві педагогічні моделі побудови електронних освітніх ресурсів: модель навчального посібника і модель навчального заняття. В побудові першої моделі використовується метафора навчального посібника – підручник, посібник, збірник вправ, тоді як друга модель передбачає лекцію, практичне заняття і т. п. з елементами електронних ресурсів (так звана модель змішаного навчання) або з повним використанням електронних ресурсів (дистанційна форма навчання).

На початковому етапі навчання, коли студенти лише починають вивчати мову і потребують візуального контакту з викладачем, ми лише фрагментарно застосовуємо аудіо- та відеофайли, електронні енциклопедії, тестові завдання, що розміщені на різних мультимедійних платформах університету. Залучення ж до самостійного опанування мовного матеріалу без викладача за допомогою дистанційних курсів чи on-line уроків

на початковому етапі, як свідчить багаторічна практика, є мало ефективним.

У цій статті презентуються лише деякі навчальні електронні ресурси. Вони пройшли апробацію та дали позитивні результати і є ефективними.

Презентація в Power Point. На наш погляд, презентації з лінгводидактичною метою корисні на будь-якому етапі навчання вивчення іноземної мови, але саме для початківців вони зарекомендували себе дуже добре. Зазначимо, що презентація – це не тільки продуктивний засіб візуалізації, але й новий тип навчального тексту, який широко використовується в педагогічних технологіях. З презентації ми починаємо лише на 3-4 тижні навчання, коли відпрацьовані перші базові лексико-граматичні теми «Знайомство», «Моя сім'я», «Мій друг», «Погода». На цей час лексичний запас студентів мінімальний. Тому викладачеві необхідно якомога частіше максимально візуалізувати лексику уроку, що дозволяє швидше її засвоювати. Спочатку студенти працюють з презентаціями, які створює викладач. Ці презентації містять елементи різноманітних лексико-граматичних завдань (див. рис. 1).

Рис.1. слайд «Пори року»

У подальшому ми пропонуємо студентам створювати презентації під керівництвом викладача, а потім і самостійно. Обов'язковим є обговорення у групі, чия ж презентація є кращою. Дуже ефективними є презентації під час уведення країнознавчої інформації. Це, наприклад, малюнки з краєвидами України, історичними пам'ятками, фото видатних вітчизняних діячів, портрети історичних постатей тощо (див. рис. 2).

Рис. 2. «Вищі навчальні заклади Сумщини»

Це дозволяє ще раз закріпити форми важливих дієслів спілкування, наприклад, «читати», «писати», «говорити», «відповідати», «запитувати», «розмовляти» та запам'ятовувати такі дієслова, як «створювати», «копіювати», «зберігати» «запам'ятовувати», «надсилати», «видаляти» тощо.

Електронна пошта (e-mail) є одним із методів обміну електронними повідомленнями між автором і одним або кількома одержувачами.

У методиці викладання української мови як іноземної існує низка наукових праць, у яких учені доводять доцільність

використання електронної пошти у процесі вивчення іншомовної письмової комунікації. Проте у сучасних дидактичних матеріалах не представлені завдання, які можна виконувати за допомогою e-mail. Застосування можливостей електронної пошти щодо створення власних монологічних висловлювань має позитивні результати. Ми поділяємо точку зору методистів, які зазначають, що ефективність та доцільність застосування електронної пошти залежить від таких чинників: 1) мають застосовуватися матеріали, які відображають важливі, соціальнозначущі теми, представляють інтерес для обговорення в конкретній групі; 2) у процесі навчання використовуються завдання, спрямовані на порівняння, зіставлення, аналіз і культурну рефлексію; 3) у студентів має бути позитивне ставлення до представника контакту; 4) викладач виступає у ролі консультанта, який допомагає зрозуміти особливості культурних та навчальних цінностей для учасників діалогу ().

Починаючи з 4 тижня роботи на підготовчому відділенні слухачі під керівництвом викладача створюють свою електронну пошту на одній з українських поштових служб та щотижня мають обмінюватися інформацією зі своїми одногрупниками та відповідати на листи від викладача (див. рис. 3).

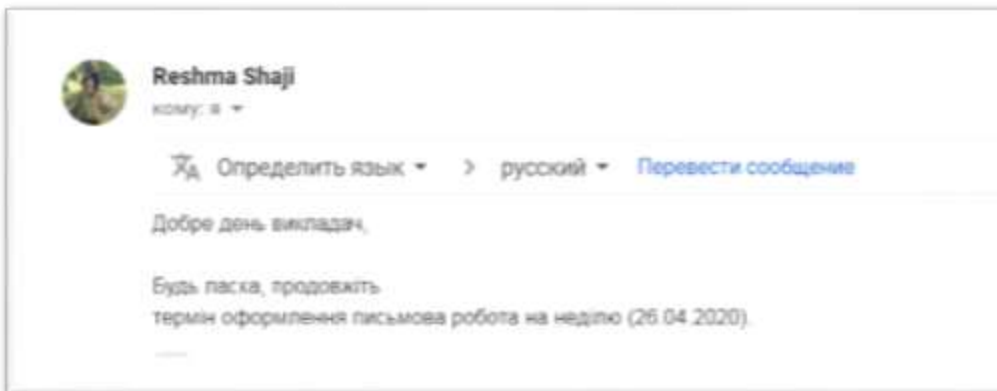

Рис. 3. «Лист-відповідь»

Зокрема, слухачі підготовчого відділення отримують такі завдання:

1. Привітайте свого товариша з днем народження. Надішліть йому вітання та листівку. Створюючи листи, студенти знайомляться з кирилицею, поступово опановуючи українську клавіатуру. Завдання такого типу, на нашу думку, дозволяють перевести навчання з умовно мовленнєвої сфери на рівень мовленнєвої комунікації. Слухачі вдосконалюють навички письма, читання, знайомляться з основними нормами електронного етикету.

Інтернет-сайти. Сучасна людина не уявляє свого життя без інтернету. Вона має доступ не тільки до різних матеріалів довідково-інформаційного характеру, може працювати з пошуковими системами, з електронними виданнями, а й має можливість використовувати ресурси багатьох сайтів у

повсякденному житті. Наприклад, вивчаючи мовленнєву тему «У поліклініці. У лікаря», іноземні слухачі знайомляться з інформацією, розміщеною на сайтах клінік міста. Допоможуть сайти і навчити слухачів купувати електронні квитки, дізнатися про ціни у ресторанах і кафе (мовленнєві теми «На залізничному вокзалі», «Ресторан. Кафе. Їдальня») – див. рис. 4.

Рис. 4. «У поліклініці. У лікаря»

Внутрішні освітні ресурси Сумського державного університету. Програми загального призначення, зокрема внутрішні загальні ресурси університете є найдоступнішим джерелом для використання з освітньою метою. UMIX - середовище змішаного навчання. Тут розміщені матеріали різного призначення: теоретичний матеріал з мови, лінгвістичні таблиці, збірники вправ, презентації, тестові завдання. відкриті

навчальні онлайн-курси, що містять навчальні програми з економіки, фінансів, менеджменту, маркетингу та права. Екзаменаріум містить дистанційний курс з української мови як іноземної. З метою більш активної мотивації студентів вивчати українську мову ми розмістили на початку курсу інформацію про Україну, її звичаї та традиції, про місто, в якому вони навчаються.

Тексти уроків супроводжуються англomовними картами, фотознімками, є посилання для перегляду короткого відеофільму про Україну. Вивчення звуків і букв української мови ми починаємо з третього уроку. Для першого року навчання було відібрано такі граматичні теми, як число і рід іменників, поняття про відмінювання, особові та присвійні

займенники, прикметники та їх узгодження з іменниками у роді та числі (на прикладах називного відмінка), числівники першого десятку, інфінітив та дієвідмінювання дієслів у теперішньому часі, творення імперативних форм. Аспект розвитку зв'язного мовлення представлений завданнями, що передбачають продукування діалогів, відповіді на питання, опис малюнків. Ми забезпечили свої уроки створеними в онлайн-студії університету та завантаженими на YouTube відеоаудіофайлами, користуючись якими, студент не лише чує певний звук чи слово, а й бачить відповідну букву, слово, що вимовляється, пов'язуючи графічний образ з вимовою. Тексти уроків містять також численні таблиці, схеми, що допомагають унаочнити, структурувати граматичний матеріал. У кожному уроці подаємо завдання для самоконтролю, які готують студента для подальшого виконання тестів та проходження тренажерів. Більшість таких завдань супроводжуються прихованими ключами-відповідями, які студент може самостійно відкрити й здійснити самоперевірку. Контроль здійснюється за допомогою тестів. Відпрацювання набутих знань студенти зможуть здійснити на тренажерах, кожен з яких складається з кількох кроків: перетягти мишкою слова у потрібні клітинки таблиці, вибрати з випадного списку правильну відповідь, скласти діалоги за зразком, ставлячи наведені в довільному порядку репліки на потрібні місця тощо. Курс завершується українсько-

англійським словником вивченої лексики, що дає змогу студентів швидко знайти раніше вивчене, але забуте слово. Слід зазначити, що, як свідчить досвід, існує нагальна потреба створення різноманітних інтерактивних фонотренажерів і графотренажерів для розвитку у студента кінестетичного сприйняття іноземної мови в артикуляційній і руکورуховій модальностях, що, безумовно, значно прискорить процес навчання.

Висновки. Стрімкий розвиток ІКТ та їх широке застосування у процесі викладання української мови як іноземної не тільки дозволили розширити діапазон компетенцій студентів, але й призвели до створення нового напрямку електронної, або комп'ютерної лінгвістики. Інтеграція ІКТ в навчальний процес на початковому етапі вивчення мови сприяє формуванню не тільки мовних, але й міжкультурних, соціокультурних та інших необхідних компетенцій, суттєво підвищує освітню мотивацію студентів.

Цілком очевидна необхідність створення цілісної збалансованої системи електронних засобів навчання української мови як іноземної, яка б відповідала освітнім стандартам. Для цього потрібен широкий обмін практичним досвідом створення та впровадження ІКТ – співпраця викладачів і методистів у загальнодержавному форматі. Потрібні також конференції, тренінги, семінари, які б дозволили викладачу

корегувати його професіограму у напрямку розвитку тьюторських компетенцій, необхідних у комп'ютеризованому навчальному процесі.

Список літератури

1. Атабекова А. А. Новые компьютерные технологии в преподавании русского языка как иностранного : электронный учебно-методический комплекс / А. А. Атабекова. – М.: Российский университет дружбы народов, 2010.

2. Асвацатуров Г. О. Педагогічний дизайн мультимедійного уроку www.nova.ua>. Загол з екрану. – Мова укр.

3. Башмаков И. А. Разработка компьютерных учебников и обучающих систем / И. А. Башмаков. – М.: Филин, 2003. – 675 с.

4. Биков В. Ю. Впровадження інформаційних технологій у навчальний процес вищої школи / В.Ю. Биков, Р.А. Юсіна // Нові технології навчання : наук.-метод. зб. / Ін-т систем. дослідж. освіти України. – К., 1995. – Вип. 13. – С. 154–158.

5. Новые педагогические и информационные технологии в сис-. Н 76 теме образования : учеб. пособие для студ. пед. вузов и системы повыш. квалиф. пед. кадров /

Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева, А. Е. Петров;
под ред. Е. С. Полат. — М. : Издательский центр «Академия»,
2000. – 224 с.

Nabok M. M.,
Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor
Mintah-Benyin Kwesi Gyebi,
student MTS.m -722, Gana
Sumy, SSU

THE PRINCIPLES OF TEACHING UKRAINIAN FOLK DUMAS IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF UKRAINE

The article deals with the basic principles of teaching Ukrainian folk dumas in higher educational institutions of Ukraine. Cross-cultural education contributes to understanding and acceptance of cultural differences, ethnic tolerance, which is particularly important in the university environment with its close intercultural communication and interaction [1, p. 118]. The creative interaction between the teacher and the student allows «deeper study of Ukrainian dumas' role in the formation of the national identity during intercultural communication» [4, p. 199] and is an integral part of the organization of creative education [5]. The issues of the